

DE PREANGER-BODE

Nieuws- en Advertentieblad voor de Preanger-Regentschappen
Banjoemas en Bagelen.

Verschijnt elken Maandag en Donderdag.

Abonnementsprijs f 2.50 per halfjaar

franco per post

bij vooruitbetaling.

Voor Nederland f 3.— per halfjaar.

Redacteur J. FABRICIUS, Bandoeng.

Uitgevers en Administrateurs
DE VRIES & FABRICIUS Bandoeng.

Agent voor Nederland:

J. A. SLEESWIJK, Amsterdam.

Agent voor Batavia:

de heer J. W. WIJS, Tjikini, Weltevreden.

TARIEF DER ADVERTENTIËN.

Voor elke 5 woorden of gedeelte daarvan 20 cent.

Per gewone regel en per kolom 15 »

Voor abonnementen worden bijzondere arrangementen getroffen.

1^e Blad.

Geabonneerden op de PREANGER-BODE wordt medegedeeld, dat door ons middels postkwitantie beschikt is geworden over de abonnementsgelden tot en met het 2e halfjaar, met heeleerd verzoek deze kwitantie wel te willen honoreeren en zulks ter vergemakkelijking van onze administratie.

**De Uitgevers,
DE VRIES & FABRICIUS.**

Postkantoor.

Sluiting der Fransche Mail.

DINSDAG 19 Juli.

Voor Europa, Afrika, Amerika, Australië, China, Japan, Britsch-Indië, Straits-Settlements, Sumatra's Oostkust, Atjeh, Riouw en Pontianak.

Sluiting der Rotterdamsche Lloyd.

DINSDAG 19 Juli, (via Padang en Marseille).

Voor Europa, Amerika, Zeepost.

Sluiting der Engelsche Mail.

MAANDAG 25 Juli.

Voor Europa, Afrika, Amerika, Australië, China, Japan, Britsch-Indië, Straits-Settlements, Sumatra's Oostkust, Atjeh, Riouw en Pontianak.

Sluiting der Hollandsche Mail.

DINSDAG 26 Juli, (via Padang en Genua).

Voor Europa, Amerika, Zeepost.

Te Bandoeng moeten de poststukken vóór elf uur des ochtends ten kantore gebracht worden.

Het Bandoengsch kwintet.

Nu de redactie van dit blad mij verzocht heeft een oordeel te vellen over de muzikale verrichtingen van het Bandoengsch kwintet op Donderdag laatstleden, hoop ik, dat men mijne poging om het samenspel van het vijftal te kenschetsen, niet zal misvatten. Ik heb mijne ooren niet uitsluitend gespitst tot het opvangen van onvolkomenheden en fouten, doch, ik bezweer het u bij de heilige Caecilia zelve, gehoor en gemoed beiden ook opengezet om er in stillen vrede en met gulle gast-

vrijheid klanken en gewaarwordingen van schoonheid te ontvangen.

Laat mij dan beginnen met te zeggen, dat ik de kracht van het vijftal minder zoek in wat het bereikt heeft dan wel in wat het, bij eendrachtig streven en gestadige studie, nog bereiken kan. De elementen tot het gezamenlijk volbrengen van schoonheidswerk zijn er in voldoende getale aanwezig, doch wat er mijns hoorens en voelens nog aan ontbreekt is ruim zicht op den weg, dien het kwintet moet inslaan om, de individuele krachten in aanmerking genomen, met die krachten te woekeren en het ware doel te bereiken: alles te geven wat het kan.

Het best brachten de Italianen Ulbac's *Garotte Pompadour*, Ponchielli's *La danse des heures* en Suppé's *Dichter und Bauer* ten gehoor. Daar zat leven, daar zat rhythmus, daar zat bijkans geheel zuiver begrip in. Zoo ik mij eene enkele opmerking mag veroorloven, zij vermeld, dat in laatstgenoemd stuk hier en daar te veel getrokken werd, hetgeen aan enkele gedeeltetjes eene sentimentaliteit gaf, die de nuchtere Franz von Suppé niet bedoeld heeft.

Minder kon ik mij vereenigen met de vertolking van Mendelssohn's *Symphonie in A moll*, Beethoven's *Adagio de la 6me Sonate pour violon* en Liszt's *Rhapsodie Hongroise* (No. 2). Ik heb niet zoozeer het oog op de technische zijde van het spel als wel op de opvatting, die, al streefden de Italianen ook naar algeheel begrip, te sterk Italiaansch getint was. De Zuidelijke Europeanen voelen nu eenmaal anders dan de Noordelijke. En slechts de heél grooten der menschheid weten zich te ontkluisen aan de boeien der nationaliteit. Slechts de heél grooten kunnen omvatten de breedheid en den hartstocht der Italiaansche, de fijnheid en de liefelijkheid der Fransche, de diepte en de innerlijke ontroering der Duitse muziek tezamen. Den Bandoengschen Italianen ligt de specifiek Duitse toonkunst verderaf dan de Fransche. Het behoefte geen betoog, dat, wanneer gesproken wordt van kenschetsende Duitse muziek, de verrichtingen van Franz von Suppé en evenboortigen buiten beschouwing blijven.

Dankbaar moet echter erkend worden, dat het streven van het vijftal om ook andere dan Italiaansche muziek te leeren begrijpen en te beoefenen, getuigt van goede muzikale inzichten. Het kwintet zou mijns inziens echter wél doen met zich het onbereikbare uit het hoofd te zetten, zich toe te leggen op de gewetensvolle voordracht van werken van Italiaansche meesters, die toch ook zeer veel schoons hebben gewrocht, verder van de den

Italianen meer verwante Fransche muziek en ten slotte van die Duitse muziek, aan welker vertolking niet behoefte vooraf te gaan diepgaande studie van het Germaansche karakter en de Germaansche schoonheidsidealen. De keuze is dan immers nog ruim genoeg.

Ik acht het niet onnoodig de leden van het kwintet eene wijle ieder afzonderlijk te behandelen.

De heer Ursone is een autodidakt, wiens vioolspel uitteraard in menig opzicht niet geschoold is, doch die beschikt over veel muzikaal gevoel, zuiverheidsbegrip, eene lieve, gladde streek en een niet grooten, doch fijnen toon. Ontbreekt hem zware emotie, liefelijke aandoeningen daarentegen zijn hem zeer gemeenzaam.

De heer Gentile is een geschoold pianist, die tevens de kunst van accompanieeren verstaat. Ik hoop hem spoedig als solist te hooren, opdat ik in de gelegenheid gesteld worde ook over zijne voordracht een oordeel te kunnen vellen.

De altist voelt soms wel eenig sentiment in zich opgloren. Vriendelijk geef ik hem den raad voortaan den geheelen strijkstok te gebruiken. De helft is werkelijk wel wat weinig.

De fluitist heeft vrij veel technische vaardigheid. Hij trachte in de laagte het aanblijzingsgeluid wat te temperen.

De contrabassist is ook een verdienstelijk lid van het kwintet.

En allen hebben zij rhythmisch gevoel.

Wat de piano betreft, zoo is het mijne bescheiden meening, dat bedoeld instrument zoo ongeveer tot het voorhistorisch tijdperk behoort. Men had er mij al heel veel kwaad van verteld, doch zóó bar had ik mij het ding niet voorgesteld. Het instrument broemt en gromt en dan nog wel schrikbarend vals, zóó, dat ik af en toe — vooral in de *Rhapsodie hongroise* — lichamelijke pijn moest ondervinden. Zoo'n instrument werkt demoraliseerend en hoog tijd wordt het, dat men die antikiteit in den ban doe.

Dit verslag eindigende, wensch ik den ingezeten van Bandoeng geluk met het bezit van het kwintet, dat er ongetwijfeld toe zal bijdragen om den kunstsmaak der burgerij te veredelen, zoo het niet schroomt de zelfkritiek ook in eigen boezem te doen post vatten.

BANDOENG, 16 Juli 1898.

O. KNAAP.

Nederlandsch-Indië.

BANDOENG, 18 JULI 1898.

De Vrijdag in den na-avond gehouden algemeene vergadering der Sociëteit Concordia was

uitermate goed bezocht. Niet minder dan 52 leden waren tegenwoordig, terwijl bij de verkiezing van een president en vier commissarissen nog 28 schriftelijk toegezonden stemmen ter tafel kwamen, zoodat op dat oogenblik 80 stemmen werden uitgebracht.

Met recht mocht de president bij de opening der vergadering dan ook de opkomst magnifiek noemen en er bestond reden voor zijn woord van dank, naar aanleiding der groote belangstelling.

Nadat de notulen der vorige vergadering waren voorgelezen en gearresteerd, werd bij monde van den president verslag uitgebracht over den toestand der sociëteit gedurende het boekjaar 1897/98, uit welk verslag bleek, dat de winst- en verliesrekening een financieelen vooruitgang aanwees van f 3800.—. Nadat verschillende afschrijvingen waren gedaan, o. a. eene van 6 % op gebouwen — hetgeen zeker voldoende is, als men in aanmerking neemt, dat Braga goedkoop is gekocht en het sociëteits-gebouw nog zeer nieuw is —, wees de balans nog een winst van plm. f 1300.— aan. Bezat de sociëteit bij het einde van het vorige boekjaar 65 gewone en 44 buitenleden, thans bedraagt dit aantal 62 gewone en 62 buitenleden. Te Bandoeng zelf verminderde dus het ledental, terwijl de vermeerdering van het 18-tal buitenleden voornamelijk aan Tjimahi te danken valt.

Voorts werden in de verificatie-commissie benoemd de heeren Van Haastert, De Vries en Verschoof, welke laatste echter bezwaar maakte die functie waar te nemen, wijl zed, van oordeel was, dat de tegenwoordigheid van leveranciers aan de Sociëteit in de verificatie-commissie niet gunstig op een volkomen onpartijdig onderzoek kon werken. In zijne plaats werd de heer de la Bastide, die na den heer Verschoof de meeste stemmen op zich had vereenigd, verzocht in de verificatie-commissie zitting te nemen, hetgeen deze aannam.

Als 3e punt van bespreking was aan de orde een voorstel tot uitschrijving eener obligatie-leening, groot f 1500.—, rentende 6 pct. s jaars, in aandeelen van f 50.—, tot aanschaffing van een tweede poule-biljart.

Na eenige bespreking, waarbij 1e. de heer Verschoof de wenschelijkheid bepleitte om liever een carambole-biljart, dat de helft goedkoper is, aan te schaffen, 2e. de heer Doyer op de noodzakelijkheid van het vernieuwen van eenige onzuiver geworden ballen wees en 3e. de heer Berkhout eene soortgelijke opmerking maakte, werd tot het aangaan der leening met bedoelde strekking besloten en den secretaris opgedragen eene inspectie te houden

rende brieschend van pijn weg. 't Scheen gedaan met de beide dappere mannen.

Nergens, nergens hulp. Zachtken legde Frank zijn gewonden kameraad op het gras, laadde snel zijne beide revolvers en, toen de Matabelen tot op tien passen genaderd waren, loste hij vlug achter elkander de twaalf schoten in den zwarten menschenhoop, en zijn karabijn bij den loop nemend hield hij een oogenblik zoo vreeselijk huis onder de wilden, dat zij verschrakt afdeinsden.

Zijn makker op de schouders nemen en de hoogte opsnellen scheen voor hem kinderwerk.

„Laat mij liggen, Frank, en tracht weg te komen”, steunde Jim.

„Strakjes, beste jongen, nog niet, de plaats deugt niet,” antwoordde deze bedaard. Op goed geluk volgde hij een smal pad. Eensklaps versperde een reusachtig rotsblok den weg. Met bovenmenselijke inspanning slaagde hij er in, met zijn makker op de schouders, over deze hindernis heen te klauteren en, uitgeput van vermoeienis, liet hij zich aan de andere zijde op den grond vallen. — Maar vooruit, vooruit moest hij.

Bij de eerste schrede deinsde hij echter verschrakt terug.

Een breede gapende kloof met loodrechte wanden weerhield hem.

„Jim, wij kunnen niet verder. Maar — zij zullen ons leven duur moeten koopen. — In Gods naam” — en den gewonde zacht op den grond plaatsend, tegen den rotswand geleund, laadde hij bedaard zijn karabijn en de beide revolvers en kroop boven op het blok dat hem den weg had versperd.

Twee aan twee nadert de vijand, terwijl anderen trachten tegen de hoogte op te klimmen en hen van boven te naderen. Dnaar vooral is het gevaar. Frank legt bedaard aan, drukt beide schoten van zijn

Feuilleton.

In het zwarte werelddeel.

Twee nog jonge mannen lagen op een achtermiddag, gedurende den jongsten opstand der Matabelen, in de schaduw van een mimosaboschje aan den oever van één der ontelbare stroompjes, welke in de Tullirivier uitloopen.

Als zoovele anderen door den magneet van het goud naar Zuid-Africa getrokken en als zoovele anderen in hunne verwachting teleurgesteld, hadden zij dienst genomen bij een bereden korps vrijwilligers en waren nu met een vijftigtal makkers in den omtrek gelogeed om de bewegingen van den vijand gade te slaan. Na elkander geruimen tijd onderhouden te hebben over het engelsche tehuis, waar zij allen, die hun dierbaar zijn, hebben achtergelaten, stelde plotseling een van hen voor!

„Als wij eens een hert trachten machtig te worden. Wij hebben vandaag geen schaduw van een Matabele gezien en waarachtig, ons menu is zoo verscheiden niet, dan dat we niet elke gelegenheid zouden te baat nemen om er eenige aangename verandering in te brengen.”

„Het denkbeeld is zoo kwaad niet, maar over een uur of anderhalf is het avond en juist die algeheele afwezigheid der bruine schurken boezemt mij weinig vertrouwen in!”

„Hé! Jim, zou je bij toeval bang geworden zijn voor een kleine schermutseling met een stuk of wat kroeskoppen?”

„Je weet beter. Frank!” was het eenige bescheid en opstaande gaf hij een begin van uitvoering aan het plan, door zijn vriend geopperd.

Zij bestegen hunne paarden en na een rit van ongeveer een kwartier uurs waren zij aan den voet eener rotsige, grillig gevormde heuvelrij gekomen. Zij bonden hunne paarden met den teugel ieder aan een struik en begonnen voorzichtig over de ontelbare rotsblokken den heuvel te beklimmen. Jim, voorzichtiger dan zijn makker, wierp nu en dan een blik terug in de verte en bemerkte dicht bij hunne paarden een bruinachtig voorwerp, dat langzaam nader kroop.

„Hé Frank, kijk eens langs dien cacaustruik in de richting van dat groote rotsblok daar.”

„Ik zie niets — Ja, toch! Een luipaard die zijn kans wil wagen op onze paarden of. —”

„In beide gevallen is het zaak hem het verder gaan te beletten. Je zult me niet kwalijk nemen dat ik er een kogel op afstuur. Veel goeds is het in geen geval.”

En een seconde later verbrak een gewoershot de stilte der wildernis. Een zwarte gestalte sprong op uit het hooge gras bij de paarden en de armen omhoog stekend, viel hij met een doordringenden kreet achterover.

„Raak”, schertste Frank; doch nauwelijks was het antwoord hem uit den mond of van alle kanten zagen de verbaasde Engelschen gewapende uit de struiken en het gras te voorschijn springen en onder een woest geschreeuw naar de plek snellen, waar hun makker was gevallen.

„Vooruit naar de paarden en ons door de zwarte duivels heengeslagen!” riep Frank zijn makker toe.

„Probeerer we 't minste”, was het kalme bescheid, en weldra bleek het vermoeden dat er inlag opgesloten, een treurige waarheid voor de beide jonge mannen.

Hoe zij zich ook weerden met karabijn en sabel, het bleek hun weldra onmogelijk door den diehten drom vijanden heen te trekken. Voor één Matabele die viel, traden onmiddellijk vijf anderen in de plaats. Meermalen werden zij van elkander gescheiden door den woesten drang der vijanden en hoewel niet ernstig, reeds menige sagma had hun een stoot of schram toegebracht.

„Wij moeten trachten ons in den rug te dekken, of wij zijn verloren, bracht Jim bedaar in het midden, terwijl hij een Matabele een houw over de bloote borst gaf.

„Het heeft er heel veel van ouwe jongen!” gaf Frank ten antwoord. „Laten wij plotseling wenden naar den heuvel terugkeeren.”

De manoeuvre werd uitgevoerd, maar van de zijde des vijands onmiddellijk begrepen, en een stortbui van lansen en pijlen viel op de vluchtenden neer. Met een smartelijk gehinnik steigende Franks paard en viel. Een sagma was het dier achter den schouder diep in het lichaam gedrongen; onmiddellijk was Frank weer op de been en snelde zijn makker achterna.

Jim had de teugels losgelaten en, terwijl hij met moeite zich trachtte om te wenden, om naar zijn makker te zien, wankelde hij in het zadel. Met een kreet van woede verbrijzelde Frank, die begreep dat zijn makker gewond was, een Matabele de kroezige hersenpan met zijn karabijn en was in een paar sprongen naast het paard dat zijn loop had vertraagd, zoodra zijn meester de teugels had losgelaten.

„Ben je ernstig gewond, Jim?” voeg bij angstig. Voor alle antwoord gleed deze uit het zadel en viel zijn vriend in de armen. Opnieuw regende het pijlen en enkele lansen. Het paard, door een pijl getroffen en geen berijder meer gevoelend,

onder het corps biljart-ballen. Van de leenings-som zal maandelijks f 50.— worden afgelost.

Aangaande punt 4 werd door de vergadering goedgevonden, dat, waar vroeger aan het kaartspel f 7.50 voor elk uur extra spelen werd uitgekeerd, die som voor het kwintet tot f 10.— per extra uur wordt opgevoerd.

Over punt 5, »Bespreekingen omtrent de al of niet wenschelijkheid om de Muziek- en Tooneel-Vereeniging Braga te brengen onder »directie van de Societeit Concordia, bijaldien »zulk het verlangen mocht zijn van eerstgenoemde vereeniging», werd nog al veelgepraat. Minder over de wenschelijkheid van fusie dan wel over de reden waarom bedoeld punt op het convocatie-biljet voorkwam. De een vond het volstrekt overbodig, een tweede noemde het erg beleefd van het bestuur. Hoe het ook zij, de directie verklaarde dat zij het onderwerp op het convocatie-biljet had gebracht, alléén ten einde de toestemming der vergadering te vragen om, wanneer Braga met een dergelijk verzoek tot de societeit mocht komen, de voorbereidende maatregelen tot eene, natuurlijk later door eene algemeene vergadering goed te keuren, samensmelting te nemen. Ten slotte gaf de algemeene vergadering die onschuldige toestemming.

Het voorstel, in punt 6 omschreven, om in de eerste alinea van art. 13 van het reglement de woorden »in de 1e helft» te wijzigen in »in den loop», werd aangenomen, door welke wijziging het bestuur voortaan eenige dagen meer tijd heeft om zijne rekening en verantwoording in de algemeene vergadering ter tafel te brengen.

Als laatste punt van behandeling was aan de orde het verkiezen van een president en vier commissarissen, welke allen periodiek aftraden.

De aftredende president, de heer C. H. O. M. von Winning, vereenigde 40 stemmen op zich, terwijl 38 stemmen werden uitgebracht op den heer Berkhout, 1 op den heer Mulder en 1 blanco stem werd ingediend.

De op den heer Berkhout uitgebrachte stemmen werden echter ongeldig verklaard, in verband met de bepaling dat slechts gewone leden tot president kunnen worden verkozen. En de heer Berkhout is eerlid.

Na afloop dier stemming, die ten duidelijkste het bestaan eener sterke oppositie tegen de directie had aangetoond, nam de heer von Winning het woord en releveerde zijn optreden als president ten vorigen jare. Hij had toen, hoewel tegen zijne persoonlijke plannen in, ter wille van den algemeenen andrang het presidium aanvaard, hetwelk hij zoo gaarne aan jongere krachten zou hebben overgelaten. Na een jaar van genoegelijke samenwerking met de tegenwoordige commissarissen, had hij eenigen tijd geleden het plan opgevat zich niet meer herkiesbaar te stellen om vorengenoemde reden. Edoch, met het oog op daartoe aanleiding gevende omstandigheden hadden in eene bestuursvergadering heeren commissarissen stellig verklaard in dat geval ook den bijl er bij neer te zullen leggen. Dit nu achtte spreker, met het oog op de a. s. feestdrukte, waarin de societeit een groote rol zal spelen, verre van wenschelijk voor de societeit. Zed. had zich daarom bereid verklaard de stemming af te wachten.

Spreker zeide zeer te waardeeren het aantal op hem uitgebrachte stemmen en verklaarde tevens de niet op hem uitgebrachte stemmen naar waarde te kunnen schatten, reden waarom hij de benoeming aannam.

Een hartelijk handgeklap van verschillende leden volgde op deze verklaring en overtuigde den herkozen voorzitter van de warme belangstelling der meerderheid.

Alsnu overgaande tot verkiezing van 4 commissarissen, waarbij eenige heeren de vergaderzaal verlieten, werd dat gedeelte van het bestuur, bestaande uit de heeren Mulder, Vellema, v. d. Vossen en Fels, met overgroote meerderheid in zijn geheel gehandhaafd. Niettemin bleek uit de stemming, dat door eenige

leden ook daarin persoonsverwisseling werd gewenscht.

Hoewel het rumoer van verschillende zijden, ook van buiten de vergaderzaal, belemmerend op den gang van zaken werkte en den spreker in de vergadering zoo goed als onverstaanbaar maakte, deed het den nog aanzittenden blijkbaar goed den heer Bouwens nog een waardeerend woord aan het adres van het bestuur te hooren brengen. Zed. betuigde met klem dat eene scheuring onder de ingezetenen van een plaatsje als Bandoeng, waar eendracht zoo hoogst noodig is, een zeer treurig verschijnsel mocht genoemd worden. Zed. sprak de hoop uit dat zulks nimmer meer mocht voorkomen en dankte president en commissarissen voor hunne groote welwillendheid, waar zij bereid gevonden worden hun taak onder deze omstandigheden te blijven vervullen.

Zeer terecht merkte spreker op, dat zulks van ware behartiging van de belangen der societeit getuigde.

De heer Berkhout verklaarde daarna dat hij de benoeming tot president onder zulke omstandigheden nooit zou hebben geaccepteerd, ook al had de voorzitter niet verklaard dat de benoeming van spreker reglementair ongeldig was. Een luid applaus was het antwoord op die stellige verzekering.

De heer Mulder zeide ten slotte nog, dat, als de herkozen president ware gevallen dan wel, met het oog op een niet overgroot aantal stemmen, op zijn persoon uitgebracht, de benoeming van de hand gewezen mocht hebben, het gehele bestuur evenzeer voorgoed zou zijn afgetreden.

Alzoo werd door hartelijke belangstelling veel van den onaangename indruk weggevaagd, ontstaan door een tweedracht, welke bijna tot gevolg had gehad het geforceerd aftreden van een vijftal achtenswaardige mannen die hun plicht deden.

In eene de vorige week gehouden algemeene vergadering van de »Vereeniging tot Nut van Bandoeng en omstreken» werd besloten tot het aangaan eener premie-eeniging, groot f 2000.—, ten behoeve van het daarstellen van een »nutsgebouw», hetwelk voor allerlei doeleinden geschikt zal worden gemaakt. De leening zal worden uitgegeven in 4 series, waarvan de eerste tot een bedrag van f 500.— staande de vergadering reeds meer dan volteekend werd, hetgeen zeker een bewijs mag heeten van de sympathie der aanwezige leden.

De regeering zal worden uitgenoodigd aan de vereeniging in eigendom of in recht van opstal den grond af te staan, bewesten de de europeesche 1e school, tot en met de plaats waarop zich het tegenwoordige zoutpakhuis bevindt.

Op de den 14en Juli te Amsterdam gehouden veiling van kinabast bedroeg, volgens het Archief voor de Kina-cultuur, de unit 4 cent. Vooruitgang valt dus niet te bespeuren, hetgeen hier dan ook wel in verband met de aanbiedingen verwacht werd.

Tengevolge van de nu in een tijdsverloop van ééne maand herhaaldelijk voorgekomen aardafschuivingen nabij de halte Malangbong, is het vervoer van goederen en vee aan dezen kant van die halte voor korter of langer tijd gestaakt moeten worden.

Zoo moet thans al weer voor het vervoer van groote bezendingen reeds in de wagons geladen rietstekken, (naar wij vernemen plm. 360 wagons) wie weet hoeveel dagen op een herstellen van de baan worden gewacht, waardoor ze tot verrotting overgaan en de afzenders duizenden guldens schade lijden.

Hierbij komt nog dat de S.S. de vrachtprijzen, die vooruit betaald moeten worden, niet restitueert, zoodat de afzenders ook nog dat geld kwijt zijn.

Dit vinden wij wel wat bar. Kan wegens force majeure het vervoer niet geschieden binnen den tijd, waarop zij gerekend hebben,

dan is de S.S. wel is waar niet gehouden den afzenders de daaruit voortvloeiende schade te vergoeden, maar dan brengt toch de billijkheid mede dat, als het riet dientengevolge bederft en het vervoer daarvan dus onnoodig is geworden, het vooruit gevorderde vrachtgeld worde terugbetaald.

Tenminste, zóó wil 't ons toeschijnen.

De malariabacil wordt — aldus heeft professor R. Koch onlangs in eene rede te Berlijn verklaard — niet voortgeplant door water of lucht, maar op den mensch overgebracht door muskieten. Tot staving daarvan voerde hij aan dat plaatsen, zoo hoog gelegen dat men er geen muskieten aantreft, malariavrij zijn.

Men zou echter kunnen vragen of de afwezigheid van dat vinnige insect op die hoogten, niet moet worden toegeschreven aan dezelfde oorzaken als het niet voorkomen van malaria, zoals b. v. aan de lage temperatuur, drooge lucht en bodem of aan welke andere gunstige invloeden dan ook.

Te Bandoeng is de muskietenplaag uiterst gering en misschien ware het mogelijk die totaal te doen ophouden door het doen dempen van de vijvers in de kota, met hun vaak stilstaand water, of die de inlander nu en dan geheel leeg laat loopen om ze soms eerst na weken weer van water te voorzien.

Dan zou, naar de leer van prof Koch, de plaats malariavrij moeten worden, een voordeel dat wel zou opwegen tegen het beetje ongerief dat enkele inlanders zouden onderervinden van het moeten afstand doen hunner vijfveeraanlegliefhebberij.

De brieven-schrijver aan het N. B. Hbld. schrijft aan zijn blad de volgende mening, welke, vergissen wij ons niet, hier dan ook reeds algemeen heerscht?

»De assistent-resident, die we nu te Bandoeng hebben, speelt er niet mee», zal wel bij zichzelf gedacht hebben de wedono, aan wien arrest in de pasëban is opgelegd. Hem waren vier dagen verlof naar Batavia toegeestaan om zijne van Mekka terugkeerende familieleden aftehalen.

Hij was niet alleen niet op tijd terug, doch bovendien doorgeslaan naar Tjitalengka. Een kras bevel middels tusschenkomst van het bestuurshoofd aldaar was voldoende den verlofanger terug te roepen.

Allerongemakkelijkst is zed.g. voor de chinezen. Wee hem die voor de rol gebracht wordt; voor het minste vergrijp is hij zuur. De gevangenis kan hiervan een woordje meêpraten.

Het gloeiendst er bij zijn zij, die zich schuldig hebben gemaakt aan afpersing of knevelarij van den kleinen man. Dezulken vinden nu heelemaal geen genade meer.

Dat weet de bevolking en daarom prijst zij het tegenwoordig bestuur.

Tegenwoordig ontvangt iemand, die aan het departement van koloniën inlichtingen vraagt betreffende een indisch militair, binnen vier dagen antwoord volgens een vastgesteld formulier, zoodat de vrager niet meer wordt uitgenoodigd om zelf maar een gezegeld request te schrijven aan den legerkommandant te Batavia, zoodat tot nog toe gebruikelijk was. Dit wordt door den heer v.S. in de Indische Gids medegedeeld.

In de Telegraaf van 10 Juni jl. lezen wij onder »Haagsch allerlei» o. a. het volgende:

Hoe heerlijk is 't nu op het strand waar de zee niet hoog loopt en het gewoel van den hoogzomer nog ontbreekt. Daar te zijn in den vooravond om straks op het altijd druk bezochte concert in het Kurhaus te genieten van het edele spel van het kunstenaarsorkest onder Rebecq's leiding, is wel een voorrecht na volbrachte dagtaak. Het Kurhaus houdt altijd, hoe druk het er ook moge zijn, een cachet van deftigheid, al is het publiek ook nog zoo gemeleerd. Deze uitheemsche woorden passen bij de omgeving.

Als straks de danspartijen er beginnen, zal men er hooren van: 't is famous aardig, of van: deze soirée prometteert zeer geanimeerd te zullen worden. Toch wordt er minder fransch gesproken in den Haag, dan een 25 jaar geleden.

Onder de deftigheid hoort men tegenwoordig veel Engelsch, dat mijn landgenooten in den regel met minder duidelijk merkbaar vreemd accent spreken dan fransch.

Het makkelijkste is 't fransch als je je maar gaan laat, al komt er dan een volzin van een amsterdamsch »les riches paresseux du dentelles de dehors, ne voient pas la colère du ventre fossé, quand il manque» hetgeen zooveel zeggen wil als: »de rijke lui van den Buitenkant zien den toren van Buiksloot niet als 't mist».

Dat is al even mal als het fransch van zeker jongmensch, zoon van een tempo doele, welbekende hotelhoudster te Batavia, dat door zijne mama naar den huisbaas werd gezonden om te rapporteeren dat de goot verstopt was, welke opdracht gezegd jongmensch volbracht door den verbaasden huisbaas toe te bulderen: »l'eau de ma mère ne coule plus».

Wij vestigen de aandacht op het concert, dat den 21en dezer zal worden gegeven ten voordeele van onze vereeniging »Tot nut van

Bandoeng en omstreken» en verwijzen de lezers naar het betrekkelijk achterstaand programma.

Ook de tweede voorstelling van de familie Nast lokte Zaterdag in Braga een vrij groot publiek. De verschillende verlichtingen waren dan ook een kijkje overwaard en zoo goed als elk nummer van het gevarieerde en zeer rijke programma werd luide geapplaudiseerd. Het gezelschap gaat binnen een paar dagen naar Djokdja en zal ook daar ongetwijfeld zeer de aandacht trekken.

Wij kunnen den ingezetenen van Bandoeng mededeelen, dat het gecostumeerd bal op Zondag 4 September zeker doorgaat.

Heeren, doet vooral gij uw best. De dames hebben die aansporing niet noodig.

Over de aanleiding tot den moord, gepleegd door den gepens. kapitein Vemer op zijne vrouw en hare vriendin, mevrouw Meijer, schrijft Julius uit den Haag aan het N. B. Hbld., o. a. dat het ongeluk over het gezin Vemer is gebracht door laatstgenoemde vrouw, die er een was gelijk Jpvenalis ze in zijn zesde satire beschrijft en voor wie onze taal geen naam heeft. Eenmaal binnengekomen in de woning van den kapitein, wist zij hem zijne veel jongere vrouw afhandig te maken en te winnen voor een leven, waarin voor de liefde van een echtgenoot — van een man in 't algemeen — geen plaats is.

Opgeluisterd door mooi weer, had te Tasikmalaja op den 12 dezer de eerste paardententoonstelling met daaraan verbonden markt plaats, die zeer goed geslaagd mag worden genoemd.

Een vroolijk gezicht leverde het tentoonstellingsterrein op met de lustig wapperende vlaggen en de in grooten getale opgekomen inlandsche bevolking, uitgedost in de bij haar zoo geliefde veelkleurige kleedij.

Ook verscheidene europeesche ingezetenen van Tasikmalaja en enkele uit de omliggende afdeelingen, w. o. de assistent-resident van Galoeh, deden door hunne aanwezigheid van hunne belangstelling blijken.

Een enkele blik op de aloon-aloon, waar de tentoonstelling gehouden werd en het luide gehinnik dat ieder van alle kanten in de ooren klonk, deden reeds vermoeden dat de keuringscommissie, bestaande uit den controleur van Tjiawi, G. van Slingerlandt, den adspirant-controleur D. Radersma en den gouvernements-veerts te Bandoeng D. Hubenet, geen gemakkelijke taak zou hebben.

De ingezonden paarden werden verdeeld in 6 rubrieken en nadat de telling was afgelopen, bleek dat er 304 paarden aanwezig waren, te weten.

9 dekhengsten
109 fokmerries
56 rijpaarden
50 trekpaarden
73 kampongveulens
7 veulens afkomstig van de in Tasikmalaja en Mangoenredja gestationeerde Gouvernements dekhengsten.

Totaal 304 paarden.

Aangezien deze tentoonstelling voornamelijk het doel beoogt om meer speciaal de inlandsche bevolking langzamerhand er toe te brengen aan haar paardenstapel de noodige zorg te besteden, werd door de commissie in principe besloten de door Europeanen en inlandsche hoofden van af wedana en hooger, ingezonden paarden buiten mededinging te laten.

Een enkele uitzondering werd gemaakt bij de keuring der veulens afkomstig van de Gouvernements dekhengsten.

De commissie was van oordeel dat aan alle op de tentoonstelling aanwezige veulens van deze rubriek een prijs moest worden toegekend, ten einde de eigenaren in hun streven naar goede veulens aan te moedigen en zoodoende tevens de inlanders aan te sporen om meer dan tot nu toe het geval is geweest, hunne merries bij de Gouvernements dekhengsten te brengen.

De commissie was tegen één uur met haar taak gereed en aan de ondervolgende eigenaren der ingezonden paarden werden de voor elke rubriek vastgestelde prijzen toegekend:

De khengsten.		
1 Oni (Tjideung Tasikmalaja) dekhengst afkomstig van het Gouvernement.	1e prijs f 20.—	
2 Wangsadrja (Mangoenredja) afkomstig van het Gouvern.	2e " " 15.—	
3 Dira (Deudul Tradjoe) afgekeurd troepenpaard	3e " " 12.50	
4 Djajapradja (Tawangbanteng Tasikmalaja).	4e " " 10.—	
Fokmerries.		
1 Adimanggala Bantarkadoe Indihang	1e prijs f 20.—	
2 Mohamad Saleh Docter Djawa Mangoenredja	2e " " 15.—	
3 Argawinata Loerah Tjibeureum Tasikmalaja	3e " " 10.—	
4 Moehani, Poeteran Tjiawi	4e " " 5.—	
5 Madhawi Loerah Soekarama Singaparna	5e " " 2.50	
6 Wangsapradja Tjileulens Indihang	6e " " 2.50	
7 Wartawidjaja Tawangari Tasikmalaja	7e " " 2.50	
8 Djajapradja Loerah Tawangbanteng Tasikmalaja	8e " " 2.50	
Rijpaarden.		
1 Kartasoejo Tjimerah Singaparna	1e prijs f 20.—	
2 Wangsadrja, Tajmat Maleer Singaparna	2e " " 15.—	

3 Raksadipoera, Tjamat Radja- polah Indihiang	3e prijs f 10.—
4 Kartawidjaja, Tawangari Ta- sikmalaja	4e " " 2.50
5 Winata Loerah Nangtang Singaparna	5e " " 2.50
6 Madjasa Lewo Tasikmalaja	6e " " 2.50
7 Soedjana Tjipedes Indihiang	7e " " 2.50
<i>Trekpaarden.</i>	
1 Madma, Tjihideung Tasikma- laja	1e prijs f 10.—
2 Hadji Ahmad, Tawangari	2e " " 5.—
3 Madpia, Tjihideung Tasikma- laja	3e " " 2.50
4 Bapa Djajam, Tawangari Ta- sikmalaja	4e " " 2.50
5 Warta, Tawangari Tasikma- laja	5e " " 2.50
6 Moesaleh, Indihiang	6e " " 2.50
<i>Kampong veulens.</i>	
1 Moerhani Tjisajang, Indihiang	1e prijs f 7.50
2 Wangsadiridja, Lewo Tasik- malaja	2e " " 5.—
3 Moertamad, Tjibioek Indihiang	3e " " 2.50
4 Soeanta, Tjibaok Indihiang	4e " " 2.50

Veulens afkomstig van Gouvernements dekhangsten.

1 Kartaardjaja, loerah Tawang- sari Tasikmalaja	1e prijs f 20.—
2 Hadji Soelaeman Naib, Tasik- malaja	2e " " 12.50
3 Madrais, Tjipetir Singaparna	3e " " 10.—
4 Malhawi, Slaawi Singaparna	4e " " 5.—
5 Hiladibja, Mantri Gareu Sin- gaparna	5e " " 25.—
6 P. Pierolie, Mangoenredja	6e " " 2.50
7 Moehammad Pawi, Gendo Ta- sikmalaja	7e " " 2.50

Na afloop der tentoonstelling werd door den patih van Tasikmalaja, bij het uitreiken der prijzen een toespraak tot de eigenaren der bekroonde paarden en tot de in grooten getale opgekomen desahoofden, gehouden, waarna volksspelen werden gehouden, die tot half drie 's namiddags duurden.

UIT SOEKABOEMI schrijft men de dato 16 Juli aan de *Preangerbode*:

Heden vernam ik tot mijn groot leedwezen dat de heer P. A. Daum, redacteur van het Bat. Nieuwsblad, tijdelijk hier verblijfhoudende, genoodzaakt is, wegens ernstig leverlijden Woensdag 27 dezer naar Europa te vertrekken. Van harte wordt hem een volkomen herstel en speedige terugkeer toegewenscht.

Blijkens een regeeringstelegram is de vijand in Edi uit al zijne stellingen verdreven, 80 dooden achterlatende en werden de operatiën in de richting Perlak, voortgezet.

Telegrammen aan de Bat. bladen melden dat de fransche minister van oorlog Cavaignac, in de kamer van afgevaardigden zijne overtuiging aan de schuld van Dreyfus heeft uitgesproken, doch niettemin een algeheele herziening van diens proces in uitzicht heeft gesteld.

En verder dat Esterhazy is gearresteerd. Omtrent het verband tusschen het eerste en het laatste tasten wij nog in het duister. Verondersteld mag worden dat, waar de oogen der fransche natie opengaan voor Esterhazy's vuile rol in de zaak van Dreyfus, twijfel aan de schuld van laatstgenoemde, hoe langer hoe meer veld moet winnen.

Een nader telegram aan dezelfde bladen bericht dat de gepens. overste Picquart in hechtenis genomen is, omdat hij den franschen minister van justitie heeft aangeboden te bewijzen dat Dreyfus op onechte documenten gevonnisd is.

Voor Rochefort, den welbekenden hoofdredacteur van de *Intransigeant*, schijnt het einde zijner populariteit aantebreken. Dienaangaande ontleenen wij aan een artikel in de *N.R.Ct.* het navolgende:

Een paar jaren geleden kwam Rochefort van zijn Londensche ballingschap te Parijs terug en was dit een triomfantelijke intocht, waarbij hij door honderduizenden werd toegejuicht als »den grooten banneling».

In de eerste dagen van de agitatie ten gunste eener revisie van het Dreyfus-vonnis liet hij zich echter door den majoor Pauflin de Saint-Moral, adjudant van den chef van den generalen staf, overhalen om de eer van het leger te helpen verdedigen en dus door dik en dun die revisie te bestrijden.

Terwijl de *Intransigeant* in die richting laveerde, begon Jaures met politieke voorzichtigheid zijne pogingen om de sociaal-democraten in de Kamer te overtuigen dat Dreyfus onschuldig was, echter zonder succes, daar hun die zaak al even ongelegen kwam als aan andere partijen. Maar langzamerheid begon Jaures' houding in deze toch invloed te krijgen op zijn politieke vrienden, o. a. op den hoofdredacteur van de *Petite République*. En nu maakte Rochefort zich laatstgenoemde en eenige anderen, die eveneens ruiterslijk de zaak van wet en gerechtigheid durven te verdedigen, tot vijanden, door in zijn blad te verklaren dat te Parijs enkel de kandidaten, die van een revisie van het vonnis niets wilden weten, op zijn steun hadden te rekenen. Zodoende heeft hij in de vele groepen der uiterste linkerzijde tweedracht gezaaid, welke o. a. aan het licht kwam bij de manifestatie op Père-Lachaise ter eere van de laatste verdedigers der commune. Van plek tot plek werden de mannen met den krans der *Intransigeant* van het kerkhof gejaagd; de politie moest hen zelfs beschermen. Reeds toen waren de *Petite République* en *Aurore* begonnen met het publiceeren van de talrijke adressen, welke van alle kanten van Frank-

rijk, ook uit Parijs zelt, door beide bladen waren ontvangen en die strekken moesten om Rochefort den Orleanist, overgelopen naar de jezuiten en de sabelslepers, aan de verachting prijs te geven.

Sedert brengt elke dag nieuwe betuigingen van afkeuring aan het adres van »monsieur le marquis de Rochefort Luçay» zooals de *nog kort geleden* gevreesde pamfletist, voor wien niets heilig is geweest, thans in vele moties wordt aangeduid, als men hem niet kortweg, den hansworst Rochefort noemt.

Heeft ooit iemand in Indië aan de mogelijkheid gedacht dat hij, door belasting te betalen, zich een spaarduitje kan verzekeren? Natuurlijk niet. Om zoo gelukkig te zijn, moet men gaan wonen in Haltern in Westfalen. Daar kregen de belastingbetalers eenige weken geleden van den ontvanger geld terug, dat deze overhield.

De vaste burgers kregen 30, de inwonende burgers 15 mark terug van hunne belastingpennningen. 't Schijnt daar eerlijk toe te gaan.

Een voetreis over een Atlantischen oceaan zal, naar de amerikaansche bladen berichten, worden ondernomen door kapt. William Oldrieve, uitvinder van een paar, voor dat doel bestemde groote houten waterlaarzen.

Hij heeft met die laarzen al meermalen op het water gewandeld, o. a. over de Hudson, de Merrimac en de Niagara.

Eens, bij de kust van Florida, werd hij door een plotselinge windvlaag de volle zee ingedreven. Men dacht toen, dat hij verloren was; maar weldra zag men hem, bedaard van de eene golf op de andere springend, weer naar de kust wandelen.

Kapt. Oldrieve heeft den 4en Juli zijn wandeling naar Europa ondernomen, in gezelschap van zijn vriend, kapt. Andrews, die al tweemaal (1874 en 1892) in een schuitje naar Europa voer en dat nu ten derde male zal doen.

Oldrieve zal alleen in dat schuitje slapen en eten. Maar Andrews zal ook wel meeloopen met zijn vriend, en dan nemen zij hun bootje op sleeptouw.

Eenigen tijd geleden, schrijft het Bat. Nld, werd ook in ons blad melding gemaakt van de vreeselijke mishandelingen door een zekere radhen ajoe, de vrouw van een assistent-wedono ergens in het Madioensche, op een kind gepleegd.

Zeer onmenselijk handelde die vrouw met dat kind, door haar man bij diens bijzit verwekt. Dan eens moest het jongetje, ergens vastgebonden, den geheelen dag door in zon of regen, zonder eenig eten doorbrengen, dan weer werden handen en voeten in het vuur gestoken of kreeg hij kokend water over het lijf.

Die eigenlijk beestachtige handelingen van de radhen ajoe verdrotten eindelijk een der volgelingen van den assistent-wedono, waarom hij ze aan het licht bracht met het gevolg, dat de vrouw in hechtenis genomen werd.

De zaak is nog in onderzoek, doch de radhen ajoe, wellicht door wroeging en berouw, is krank geworden naar lichaam en geest, en uitgeteerd, zoo zelfs, dat zij het waarschijnlijk niet lang meer maken zal, waarom men haar, ter verpleging elders, uit de gevangenis ontslagen heeft.

De assistent-wedono doet nu sedert eenigen tijd geen dienst en men denkt, dat hij in de uitoefening zijner functiën geschorst is, verdacht van medeplichtigheid aan bedoelde schandelijke mishandelingen. Dat hij daarvan onkundig zou geweest zijn, is niet aannemen.

Ontvangdagen te Bandoeng.

Resident.	1e en 3e Zaterdag.
Assistent-Resident . .	elke Zondag.
Regent	1e Woensdag.
Majoor von Winning.	2e en 4e Woensdag.

SPREKUREN.

ASSISTENT-RESIDENT.

Elken dag van 9 tot 12 uur, uitgezonderd des Zondags en des Woensdags.

Advertentiën.

Verloofd:

JOH. CASPERSZ
en
J. PLAAT.

BANDOENG,
TIKAPENDOENG, } 13-7-'98.

Eenige en algemeene kennisgave. 1043

De Ingezetenen van Bandoeng worden herinnerd aan op hun rustende verplichting, tot het behoorlijk ompaggen hunner erven en witten en teeren van steenen woningen en muren (artt. 1 en 3 pol. keur).

De Assistent-Resident,

1045 WJNAENDTS.

Vendutie

WEGENS VERTREK

Maandag 25 Juli 1898,

ten huize van den WelEd.G. Heer

M. VAN VLIET,

gepensioneerd magazijnmeester Staatsspoorwegen,

Tijtjendo, nabij de KININE-FABRIEK

door

Meulenhoff & Co.

van ZEd. zeer netten en goed onderhouden

Inboedel.

MELKGEVENDE KOEIEN van 4 en

8 fl. daags, KOEKALVEN.

Kijkavond Zondag. 1056

Executoriale verkoop

op Maandag 25 Juli 1898,

des voormiddags ten 9 ure,

door tusschenkomst van den vendumeester te Soekaboemi, op de onderneming ARGALINGGA, district Tjimahi, afdeeling Soekaboemi.

Van:

308 KOEIEN.

123 KALVEREN.

Geëxecuteerde: De KULTUUR-MAATSCHAPPIJ ARGALINGGA, voorheen VEE-TEELT, onderneming ARGALINGGA, gevestigd te Batavia.

Executante: WILHELMINA HELENA DE STUR-
LER, echtgenote van, bijgestaan en gemachtigd door JACOB WILHELM TIELENUS KRUYTHOFF, wonende te Batavia.

De deurwaarder met de executie belast.
NICOLAAS VAN BEUZKOM, wonende te Batavia.
1058 N. VAN BEUZKOM.

Openbare verkoop

op

ZATERDAG 13 AUGUSTUS 1898,

des voormiddags 10 uur

te vendukantore te Batavia,

van:

Drie erfpachtperceelen, gelegen district Tjimahi, afdeeling Soekaboemi, *Preanger Regentschappen*, nabij de halte Tjibadak, groot te zamen 752 bouw, waarvan 350 bouw beplant met LIBERIA KOFFIE, uitmakende de in uitstekenden staat van onderhoud verkeerende onderneming

„ARGALINGGA”.

Inlichtingen verschaffen de directeur der KULTUUR-MAATSCHAPPIJ „ARGALINGGA” de heer G. MUNDT te Parakan Salak (halte Paroeng Koeda, *Preanger Regentschappen*.

Mr. ED. H. WINKELMAN,

1038 te Batavia.

GEVRAAGD in een HÔTEL te Bandoeng.

Een juffrouw van middelbaren leeftijd.

Vereischten goed kunnende koken.

Nader overeentekomen voorwaarden.

Brieven franco, nummer dezer advertentie an dit blad. 1060

Societeit Concordia.

Obligatie-leening groot vijftien honderd gulden, rentende 6% 's jaars, in aandelen van f 50.— ieder, voor aankoop van een POULE-BILJART.

Heeren leden der Societeit, die op deze obligatie-leening wenschen in te teekenen, worden verzocht daarvan opgave te doen aan den ondergeteekende voor ultimo Juli 1898.

Naar gelang van den datum van inzending der opgave, wordt daarvan aantekening gehouden.

NAMENS DE DIRECTIE:

De Secretaris,

DIEPENHEIM.

Ned. Ind. Sportmaatschappij, Bandoeng.

Ontvangen:

ROYAL ROVER.	f 260.—
ROAD RACER ROYAL ENFIELD .	260.—
ENFIELD TOURMACHINE. . .	240.—
MONARCH HEERENRIJWIEL .	230.—
MONARCH DAMESRIJWIEL .	230.—
ROAD RACER WHITWORTH .	200.—
FREDERICK No. 4 HEEREN- RIJWIEL	150.—
FREDERICK DAMESRIJWIEL .	165.—

GEMAKKELIJKE BETALINGSVOORWAARDEN.

1062

SOCIETIET CONCORDIA

TE

Bandoeng.

Bal costumé et masqué op Zondag 4 September 1898, in het locaal „BRAGA” voor leden en hunne dames en geïntroduceerden.

Namens de Directie:

De Secretaris,

DIEPENHEIM.

1064

Concert

te geven

door Mevrouw R. GERRITS-MATHERUS, den heer O. KNAAP en de leden van het Bandoengsch quintet

op

Donderdag 21 Juli des avonds te 9 uur, in de zaal van BRAGA, ten voordeele van de vereeniging »Tot nut van Bandoeng en omstreken».

Met toestemming der plaatselijke autoriteit.

Programma:

1. LÉONORE, ouverture voor orkest L. v. BEETHOVEN.
2. REGRETS. DENEVE.
3. a. WIEGELIED L. SCHNITZLER.
b. AUFENTHALT. . . . R. SCHUMANN.
voor sopraan.
4. QUATUOR W. A. MOZART.
voor strijkinstrumenten.

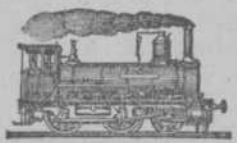
Pauze.

5. TRIO, opus 49 voor viool, violoncel en piano. . . F. MENDELSSOHN BARTHOLODY.
6. AVE MARIA MARCO SALA.
voor sopraan.
7. a. MARCHE FUNÈBRE. Fr. SCHUBERT.
b. BERCEUSE HOFMANN.
Solo voor viool met begeleiding van piano.
8. INVITATION à la valse. C. M. WEBER.
voor orkest.

PRIJZEN:

VOOR EEN PERSOON f 1.—
1061

Staatsspoorwegen op Java.

Westerlijnen.

OPENBARE VERKOOPINGEN op den 20en Juli 1898, des voormiddags 9 uur door of van wege den Magazijnmeester der Staatsspoorwegen ten overstaan van den Vendumeester te Bandoeng van afgekeurde en overvoldige MAGAZIJNSGOEDEREN.

Zie verder *Javasche Courant* van den 12en Juli 1898 No. 55.

De Chef der Exploitatie,

1047 S. SCHAAFSMA.

Te koop gevraagd:

Een perceel (eigendom) gelegen in het centrum van Bandoeng, bebouwd met een flink steenen huis.

Brieven nummer dezes, bureau *Preanger-Bode*. 1057

Te koop:

Een span SANDELWOOD PAARDEN (Dienstdoeners) hoog 3 voet 11, ouderdom 4 en 5 jaar.

Brieven onder no. 1059 intezenden bij de uitgevers dezes.

Te huur.

Met primo September a. s. voor f 150.— 's maands het huis te Bandoeng, thans geoccupeerd door den Heer ADEBOI, waarvan het Hoofdgebouw tien en het paviljoen zes ruime KAMERS bevat, met twee OVENS voor BROOD- en BANKETBAKERIJ.

Het geheel leent zich uitstekend tot hotel, is twee minuten gaans gelegen van het station. Te bevragen bij den eigenaar:

1008 ADEBOI

De gemachtigde,

C. A. HELLERMANN.

De goedkoopste Slachterij
in de geheele Preanger
is die van
VOGELPOEL & VAN LANSCHOT.
Men heeft daarvoor slechts hunne tarieven
op te slaan. 1052

 HOEFMEDERIJ
van **Th. VOGELPOEL,**
BANDOENG.

Per vierkant beslag voor een paard
beneden 4' f 1.25
Per vierkant beslag voor een paard
van 4' tot 4'5" 1.50
Per vierkant beslag voor een paard
boven 4'5" 2.—
1051

Een jongmensch oud 23 jaar, thans
in betrekking, be-
kend met de KOFFIE- en PADICULTURES en
ADMINISTRATIEVE WERKZAAMHEDEN;
spreekt en schrijft de SOENDANEESCHE
TAAL, zoekt eene betrekking als opziener op
eene landelijke onderneming in de Preanger.
Brieven franco onder letter B postkantoor
Buitenzorg. 990

EEN JONGMENSCH, oud 25 jaar, reeds
BOEKHOUDER-CORRESPONDENT te Batavia in den
handel zijnde, in het bezit van eindijsdiploma
H. B. S. 5-jarige cursus, zoekt eene LANDE-
LIJKE BETREKKING.
Hoog salaris geen vereischte.
Brieven onder motto „betrekking” aan den
heer J. W. WIJS, Tjikinie, Weltevreden.
1048

Loterij
ten voordeele van de
Societeit Intramontes
te GAROET,
bestaande uit 400 loten à f 2.60 met twaalf
prijzen n.l.:
Een prijs van f 250.—
Twee prijzen van 50.—
Vier „ „ 25.—
Vijf „ „ 10.—
Trekking den zesden November 1898.
Loten verkrijgbaar bij den Secretaris der
SOCIETEIT. De Secretaris.
Ook verkrijgbaar bij **DE VRIES** en
FABRICIUS, Bandoeng. 977

Preanger Volks-Apotheek
BANDOENG.
Gezondheids gordels voor Dames.
IJS ODEURS.
1050

Iets Nieuws!!
F. J. RAUCH
biedt aan: Abonnement op het wekelijks
opwinden en reguleeren, alsmede het re-
pareeren van klokken en pendules,
alles tegen betaling van
f 1.— 's maands voor de eerste klok en
> 0.50 „ elke volgende.
De zwaarste reparaties worden dan gratis
uitgevoerd. 1037

Aachener Kaiser Brunnen
is het beste
MINERAALWATER.
Verkrijgbaar bij de eenige
importeurs
Indische Handels Compagnie.
Loa Po Seng,
Batavia.
Tjio Kian Heng,
Buitenzorg.
Tjoa Beng Jang,
Soekaboemi.
J. B. Droop,
Soekaboemi.
Van Der Paardt & Co.,
1001 Batavia.

De heer Hagnauer won op
zijn Royal Enfield Roadracer
de nieuwelingenrace (1kilome-
ter) in 1 min. 34²/₅ sec.
Dit merk is in voorraad bij:
MIJER & Co.,
Bandoeng.

De BEROEPSRACERS
winnen alleen op ADLER-
RIJWIELEN.

Om alle gewonnen races
op dit rijwiel op te noemen, zou
de geheele ruimte van een cou-
rant noodig zijn, en deze wordt
ons door de Uitgevers niet toe-
gestaan.

Het Adler-merk is ver-
krijgbaar bij:
F. J. RAUCH,
Bandoeng.

Te koop:
Een gebruikte doch zeer goed werkende
ZUIG- en PERSPOMP, geschikt voor BAD-
KAMERS met STORTBAD, thans in werking
ten huize van en te bevragen bij M. DE
KONING, HEEREN-KLEEDING-MAGAZIJN, Ka-
djaksan Girang. 1055

Op eene onderneming wordt gevraagd:
Eene goed Hollandsch sprekende INDISCHE
DAME, om aan drie meisjes en een jongetje,
de Hollandsch taal te leeren spreken, schrij-
ven en lezen.
Aanbiedingen onder opgave van voorwaar-
den worden ingewacht onder de letters H. P.
bij de uitgevers dezer courant. 1046

Horlogerie, Byouterie.

Massief zily. Klamboehaken.

Horlogekettingen

voor dames en heeren 18° goud,
„ „ „ „ van zilver van af f 4.—
voor heeren van goud plaqué f 6.— en „ 7.50.
„ „ „ „ nickel gebrand, zeer elegant. . f 2.50 per stuk.

Lorgnetkettingen

van Aluminium f 0.75 per stuk.

Horlogesleutels

passe partouts f 1.— per stuk.

Carabijnen, Haken, Ringen

voor horloges, waarloos, van goud en zilver.

Hemdsknopen

voor heeren 18° goud f 14.—; zilver f 5.50.

Dasspelden

van goud & zilver verguld;

Kabaijaspelden

gouden, zilveren, gouden met Brillanten van af f 50.— tot f 200.—.

Ringen

voor dames, heeren en kinderen met en zonder Brillanten;

Wekkerklokken

van af f 3.— tot f 7.50; met muziek, twee airs spelende, f 10.— per stuk.

Friesche klokken

geheel door handarbeid vervaardigd.

Regulateurs

elegant van f 15.—, 20.—, 35.—, 45.— en 50.—; waaronder met
gongslag.

Amerikaansche klokken

eerste kwaliteit f 15.—

Koekoekklokken

elegant met lofwerk f 15.— 22.50, 27.50 en 45.—.

Staande klokken

vele soorten, ook voor schrijftafels; geschikt voor cadeaux.

Horloges

voor dames en heeren, gouden f 30.— en hooger, zilveren van
af f 10.— voor heeren; van af f 20.— voor dames;
Nickel horloges van af f 5.— per stuk.

Echte Waltham, Massachusetts

gouden en zilveren, de laatsten van af f 30.— per stuk.

Echte Patent London

nickelen f 12.50, zilveren f 20.—, beide soorten met vijf jaar
garantie.

DE PREANGER-BODE

Nieuws- en Advertentieblad voor de Preanger-Regentschappen
Banjoemas en Bagelen.

Verschijnt elken Maandag en Donderdag.

Abonnementsprijs f 2.50 per halfjaar

franco per post

bij vooruitbetaling.

Voor Nederland f 3.— per halfjaar.

Redacteur J. FABRICIUS, Bandoeng.

Uitgevers en Administrateurs
DE VRIES & FABRICIUS Bandoeng.

Agent voor Nederland:

J. A. SLEESWIJK, Amsterdam.

Agent voor Batavia:

de heer J. W. WIJS, Tj. J. Weltevreden.

TARIEF DER ADVERTENTIËN.

Voor elke 5 woorden of gedeelte daarvan 20 cent.

Per gewone regel en per kolom 15 »

Voor abonnementen worden bijzondere arrangementen getroffen.

2^e Blad

van de

Preangerbode.

BANDOENG, 18 JULI 1898.

Twee Telegrammen.

De Turksche correspondent van de Frankfurter Zeitung doet een aardig verhaal van het telegram over de Turksch-Grieksche oorlogsverklaring, dat hij wilde verzenden, maar dat door de listigheid der Turksche censuur werd opgehouden. Hij vertelt als volgt:

Den 17en April werd mij laat op den middag, van een betrouwbaren kant het bericht gebracht dat de oorlogsverklaring aan Griekenland kant en klaar was en elk oogenblik kon worden verzonden. Natuurlijk was het zaak zulk een gewichtig bericht te controleren en ging ik er dus op uit om uit een andere, eveneens zeer goede bron, zoo mogelijk een bevestiging te putten.

Ik kreeg ten antwoord: »Overdreven, Loop er niet in!» Ongelukkig leidde mijn voorzichtigheid er mij toe, inderdaad er niet verder op in te gaan en liever wat te gaan wandelen in de groote straat van Pera. Maar ik had toch geen rust voor mijn geweten gevonden en zelfs een uitstekend diner in het Pera-Palacehôtél kon mij niet kalmeeren. Zoodat ik dan ook weinig luisterde naar een gesprek tusschen den welwillenden amerikaanschen gezant Terrell en den hoffelijken Temps correspondent Gaulois over de vreedzame gezindheid van het amerikaansche volk.

Om tien uur verliet ik ongeduldig den »overwinnaar der Dardanellen," zooals de amerikaansche gezant door zijn collega's wordt genoemd, sedert een grappenmaker eens geseind heeft dat Terrell, wiens zachtaardigheid hier spreekwoordelijk is, het commando over de *Bancroft* op zich zou nemen om den doortocht door de Dardanellen met geweld te verkrijgen. Maar dat doet er nu niet toe. Het was een heerlijke avond. Ik slenterde langs de Noorsche-Zweedsche ambassade, waar de majestueuse, thans in vollen bloei staande tuin altijd het oog boeit. Daarna door de nauwe straten van Pera in de richting van de Russische ambassade. Alles was als uitgestorven, hoewel het nog maar elf uur was. Van het leven dat men anders met Paschen hoort, het afschieten van revolvers en het geknal van vuurwerk, thans geen spoor. De Turksche nachtwachts brachten, met het een-tonige gestamp van hun ijzeren staven, de eenige afwisseling in dit doodsche straattooneel.

Plotseling echter hoor ik achter mij een rijtuig in razende vaart aanrollen. Ik vermoedde dat het van het Russische gezantschap kwam en dat was ook zoo. Terwijl het voorbijrijdt, herken ik dengene die er in zit; Beglery, den correspondent van het telegraafbureau voor het Noorden, die terstond deed stoppen en mij uitnodigde om mede te rijden.

Mijn Russische collega kon in het eerst niet spreken van opgewondenheid; toen uitte hij één woord: »Oorlog!» Ik deed niet terstond een nadere vraag; eerst bij het Keizerlijke Galata-Serail vroeg ik, waar wij heen reden. »Naar den Griekschen gezant Prins Maurocordato» antwoordde hij. »Als die ons het bericht bevestigt, kunnen wij het nog in de ochtendbladen hebben.»

In de Grieksche ambassade heerschte al ontzaglijke drukte; wij ontvingen de bevestiging der oorlogsverklaring in den meest officiëlen vorm, daar Prins Maurocordato ons het gewichtige document te lezen gaf dat hij zooveel van de Porte had gekregen. Thans, nu er geen twijfel meer overbleef, gingen wij

vlug naar café Splendid, om daar het telegram op te stellen.

Ik had voor dit geval met mijn redactie een soort code opgemaakt. Wij hadden afgesproken dat ik een oorlogsverklaring zou seinen ongeveer in de volgende bewoordingen: »Zend mij dringend duizend pond» (Uebersendet mir dringend tausend Pfund).

Nu zou men denken dat zulk een telegram gemakkelijk doorgelaten zou worden en ik had er dan ook op gerekend en ging hoogst voldaan naar bed.

Ongelukkig echter had ik een strategische fout begaan: Ik had op het telegram gezet: »Dringend.» Dat woord zou mijn ongeluk worden. De censuur vond het vreemd dat men om 11 uur 's avonds een dringend telegram stuurde om duizend pond; er werd krijgsraad gehouden en de heeren kwamen tot de conclusie dat er het een of ander achter moest steken. Want, zoo redeneerden zij, zonder de bijvoeging »Dringend» zou het telegram er 's morgens vroeg ook wel gekomen zijn en om zoo'n miserable duizend pond zou geen enkele bankier in Frankfurt zich 's nachts uit zijn bed laten halen.

En de menschen hadden gelijk, hetgeen ik tot mijn schande moet bekennen. In het vervolg zal ik wel oppassen voor zoo'n onhandigheid waarmede ik den fijnen neus der censoren van Zijne Hoogheid den Grootvizier heb onderschat. Om vijf uur werd ik den volgenden morgen door een telegraafbeambte gewekt. Hij overhandigde mij een brief met de mededeeling dat »op hoog bevel» mijn telegram niet mocht worden verzonden vóór ik nadere inlichtingen over den inhoud zou hebben gegeven.

Als een brieschende leeuw rende ik naar het telegraafkantoor en ontkende hardnekkig dat er iets achter het telegram stak. Toen ik er nog nijdig bijvroeg of ik dan door de gestrengheid der censuur hier moest verhooren, wees de censor op mijn lichaamsgewicht van 150 kilo, waardoor onmiddellijk levensgevaar niet kon worden gevreesd.

Intusschen verklaarde ik ten hoogste beleedigd, af te zien van de verzending van mijn telegram en diende slechts *pro forma* protest in, onder voorbehoud dat ik verdere stappen zou doen, indien ik nog eenig bijzonder nadeel mocht ondervinden.

Deze telegram-Odysee die zoo slecht afleef brengt ons een dergelijk voorval in herinnering dat onze correspondent bij de kroning te Moscov ten vorigen jare overkwam. Hij was toen, bij de verzending van een geheim telegram, gelukkiger tegenover de Russische censuur dan onze Deutsche collega thans tegenover de Turksche. Hem gebeurde destijds het volgende:

Het was op den dag der ontzettende ramp op het Chadinski-veld. Ik was er heen geweest met den correspondent van *Politiken*. Terugkomend van al die narigheid, reden wij nog zóóveel wagens voorbij, waaruit, onder de ruwe bedekking van een opwaaiend stuk zeildoek, bleeken, verstijfde handen en bestoven, bloedige hoofden staken, dat wij, om het gevoel van walging althans eenigszins van ons af te zetten, eerst een bad namen vóór wij ons naar het persbureau begaven.

Het persbureau was door de Keizerlijke Regeering ingericht in een groot huis in het Rachmannofski Péréelok; Dom Kristi heette het. Voor de zooveelste maal gaf ik mijn jas en hoed in de vestibule af aan een der lakkeien die daar waren geposteerd, gedost in de hoflivrei; rooden mantel met gele zoomen waarin zwarte adelaars waren geborduurd — en ik beklom de breede trap die naar de tweede verdieping leidde.

Uit het Louis XV-salon, de conversatiezaal, kwam mij al een groot gegons van stemmen tegen, maar het was haast nog erger in de groote werkzaal, waar alles door elkander krioelde en gesticuleerde. Er werd door niemand harder dan halfvloed gesproken, hetgeen den eigenaardigen brommenden klank van het geluid nog vermeerde.

Van de 300 journalisten die ter kroning waren gekomen, waren zeker een goede 200 op dat oogenblik daar bijeen, de eene al zenuwachtiger dan de andere. Niemand haast die zat te schrijven. Werkloos zaten de telegraafbeambten van het speciale bureau achter hun tafel en zagen het gewoel aan.

Ik zocht een Russischen collega, een journalist uit Kief, dien ik had leeren kennen als een zeer schrander en welingelicht man en die onder een onverschillig-Gouvernementeel voorkomen diepgewortelde vrijzinnige denkbeelden bleek te verbergen. Ik zag hem over een tafeltje gebogen in een hoek; hij was een van de weinigen die zat te schrijven. Hem vroeg ik, of het aantal dooden al bekend was. »Tot nu toe vierhonderd-en-drie», antwoordde hij hardop, maar, even rondziend, trok hij mij aan mijn mouw en krabbelde een cijfer in een hoekje van een vloepapiertje: 1114. — »Mogen wij seinen?» vroeg ik. — »De officiële cijfers misschien; vraag het maar eens.»

Ik ging naar de telegraafbeambten. Er mocht voorloopig volstrekt niets geseind worden.

Later op den avond kwam het bevel dat telegrammen over de ramp mochten worden doorgelaten, maar zij mochten geen andere cijfers dan de officiële bevatten. Daar die natuurlijk toch door Reuter waren geseind, bepaalde ik mij tot het telegraphieeren van enkele beschrijvende bijzonderheden en sprak met mijn Russischen collega af dat wij ons den volgenden morgen vroegtijdig weder in het persbureau zouden vinden, om dan gezamenlijk de hospitalen te bezoeken en naar het Wagankofski-kerkhof te rijden, waar de slachtoffers worden gekist en nedergelegd ter herkenning door de verwanten.

Den volgenden dag, Zondag, was het zeer heet. Toen ik in het Dom Kristi kwam, vond ik mijn collega weder aan het schrijven. De zaal was bijna ledig: Iedereen was er blijkbaar op uit. Hij fluisterde mij toe dat er, volgens zijn inlichtingen, bijna 3000 dooden moesten zijn.

Maar het consigne aangaande de telegrammen luidde onverbiddelijk: Alleen de officiële opgaven.

Wij begaven ons op weg en uit de inlichtingen die wij in de voornaamste hospitalen inwonnen over het aantal der daar binnengebrachte lijken, bleek al dat het cijfer 3000 niet erg overdreven zou zijn.

Op het reusachtige kerkhof, waar men niet wist wat afschuwelijker was, het gezicht of de lucht, deelde de hoofdopzichter mijn collega in vertrouwen mede dat daar al meer dan 2200 lijken lag n. Wij hadden ze trouwens kunnen tellen.

Op het Chadinski-veld ontmoetten wij eenige onderofficieren, die den vorigen dag bij het vervoer der lijken uit het groote ravijn bleken te zijn geweest. Zij vertelden dat in een grooten kuil op het veld zelf, een drie-à-vierhonderd lijken waren geworpen, waarna de kuil met aarde was aangevuld.

Dat was dus al 2600!

En uit een artesischen put in het ravijn zagen wij nog lijken ophalen; daar waren er al bijna dertig uitgehaald.

Terwijl bovendien nog vele lijken door verwanten terstond waren medegenomen.

Zeven-en-twintighonderd dooden—dat was dus het cijfer dat ik veilig kon seinen.... als het maar veroorloofd was geweest. Later is dan ook gebleken dat het totale aantal slachtoffers inderdaad iets meer dan 2700 heeft bedragen.

Maar de Russische regeering wilde blijkbaar de vreeselijke waarheid slechts zeer langzaam doen uitlekken: Toen wij in het persbureau terugkwamen, stonden de officiële cijfers op iets meer dan 1100. — »Houd u toch aan de officiële opgaven, mijnheeren», smeekte (vrij overbodig) een der hofheeren die met het bestuur van het persbureau waren belast, waarop de correspondent van *Politiken*, die lang in Petersburg had gewoond en bovendien een brutaal heer was, ten antwoord gaf: »De officiële opgaven . . . ? Die zijn

toch gelogen, zooals men hier altijd liegt.»

Er werd *tsjai* gebracht en ik zat den heeten drank te lepelen, terwijl ik mijn hersens tevergeefs kwelde met het uitwerken van allerlei onmogelijke plannen waardoor ik de ware cijfers in het Maandag-ochtendblad van het *Handelsblad* zou kunnen geven.

Opeens ging mij een licht op.

Met een mijner collega's van de zittende redactie had ik een geheimen code afgesproken, voor het geval dat er een aanslag op den Czar zou worden gepleegd. Er waren dood eenvoudige zinnestjes in voor allerlei mogelijke variaties. Was er een aanslag gepleegd met een revolver, dan zou ik seinen (in het Duitsch): »Kom spoedig Vader ziek.» Was er een bom naar den Czar geworpen, dan zou, in plaats »vader», »moeder» geseind worden, enz.

Nu hadden wij er ook op gerekend dat andere personen bij den aanslag zouden kunnen worden gedood of gewond. Daartoe zouden twee soort zinnen dienst doen, welke natuurlijk achter het bericht over »vader» of »moeder» zouden worden gevoegd. Zoo'n zin zou bijv. luiden: »Karel ook reeds hier» of »Anna ook reeds hier.» Het aantal letters van den naam zou het aantal slachtoffers aangeven en daarbij zou het aantal dooden door de letters van den mannennaam, dat der gewonden door het aantal letters van den vrouwennaam worden aangegeven.

En nu kwam ik op het denkbeeld dat ik zulk een zin misschien voor mijn doel kon gebruiken. Een zin dus met een mannennaam er in.

Maar een mannennaam van 2700 letters! Die was natuurlijk niet te vinden.

Ik peinsde en peinsde weder onder het lepelen van mijn *tsjai*: Als ik het cijfer 3000, het naaste duizendtal, maar kon wedergeven, dan was ik er in allen geval zeer dicht bij. En opeens kreeg ik weder een ingeving: Indien ik eens seinde, bij wijze van dringende aansporing om toch spoedig over te komen: »Die of die al duizend maal hier geweest.» Dat klinkt in het Hollandsch nogal gewrongen (wij zouden eer zeggen: al wel honderdmaal hier geweest) maar in het Duitsch viel het niet zoo in het oog en ik moest immers in het Duitsch seinen.

Ik moest er dus maar op rekenen dat mijn collega in Amsterdam de bedoeling zou begrijpen, nl. dat hij het aantal letters van den naam (drie) met duizend zou vermenigvuldigen en in verband zou brengen met de Chadinskiramp, in het vermoeden dat er censuur op de telegrammen werd uitgeoefend. En tevens moest ik, evengoed als op de scherpzinnigheid van mijn collega, vertrouwen op de argeloosheid der telegraafbeambten.

Om dezen laatsten factor zooveel mogelijk te versterken, stelde ik eerst een telegram op, waarin ik eenige beschrijvingen samenvatte over het aspect van het kerkhof, enz. en adresseerde dit telegram aan het *Handelsblad*. Het werd natuurlijk aangenomen.

Na verloop van een kwartier presenteerde ik een particulier telegram, niet aan het *Handelsblad* geadresseerd, maar persoonlijk aan mijn bovenbedoelden collega. Het luidde aldus: K. . . . , P. C. Hooftstraat, Amsterdam. Jan schon tausendmal hier gewesen.

Een oogenblik stond ik in groote spanning. . . . Het telegram werd aangenomen.

Dat was de eerste linie gepasseerd. Maar nu kon het nog zijn dat de censuur achterdocht vatte en bovendien had ik altijd de kans dat het telegram in Amsterdam niet werd begrepen. Toen ik echter in den loop van den dag mijn telegram niet terugkreeg, was ik er zeker van dat het ongehinderd door de censuur was geraakt en vier dagen later zag ik in het *Handelsblad* dat ik ook op de scherpzinnigheid van mijn collega niet tevergeefs had gebouwd.

Zoodat ik wel het *Handelsblad* het eerste blad is geweest in de geheele wereld dat aangande de ramp op het Chadinskoja-Pole de waarheid althans bij benadering heeft gepubliceerd.

Advertentiën.

Ontvangen:

EXTRA KWALITEIT

Napelsche Macaroni,

à f 0.25 per pak van 250 gram.

ADRES: G. URSONE,
Bandoeng.

1041

Toko Pasar Baroe
BANDOENG,

KHOE HONG THAJ.

Pas ontvangen:

Groote en kleine SPIEGELS.
MILLIOENEN LAMPEN.
WAALJERS voor JONG en OUD.
DRANKEN en
PROVISIËN in blik.
MANILLA SIGAREN.
HAVANNA

en andere artikelen, te veel om op te noemen.
CONCURREERENDE PRIJZEN. 1054

De Vrouw in het Huwelijksleven.

Rechten, plichten en gezondheids-regelen

DER

GEHUWDE VROUW.

Voorschriften ter bevordering van de licha-
melijke, geestelijke en zedelijke welvaart
van haar zelve en haar huisgezin,

DOOR

Med. Dr. H. KLENCKE.

Gebonden in prachtband f 4.10, fr. f 4.35.
805 H. M. VAN DORP & Co.

Fr. Ph. PRAHM,

Oogarts.

CITADELWEG. WELTEVREDEN.

Spreekuren. 7—8½ en 5—6½ uur.
Voor minvermogenen 11—12

843

**NOACK'S fijne
délicatessen.**

Eenig te bekomen bij

KUIJL & VERSTEEG,

Koks & Banketbakkers

TE

BANDOENG.

1019

In den BOEKHANDEL van

DE VRIES & FABRICIUS

BANDOENG,

is verkrijgbaar:

Van Dorp's

Officieele Reisgids,

voor Ned.-Indië,

met Spoorwegkaart.

f 0.50.

959

Wederverkoopters genieten 20%o rabat.

Au gagne petit.

Damesmodemagazijn.

Noordwijk.

Steeds voorzien van de

Nieuwste fransche Nouveautés.

Iedere maand aanvoer van nieuwe artikelen.
549 MEVR. M. C. PEETERS.

BANDOENGSCHE

Mineraalwater-Inrichting

BANDOENG.

TELEFOON No. 38.

Zonder inbegrip der flesschen zijn de prijzen
als volgt:

MINERAALWATER per dozijn f 1.20
per kist à 4 > 4.—
APOLLINARISWATER per > 1.50
per kist à 4 > 4.80

Diverse soorten Limonades als:

CITROEN, FRAMBOZEN, AARDBEZIEN,
KERSEN, GEMBER, ANANAS, CHAMPAG-
NE-CIDER, APPELEN, PEREN per dozijn
f 1.80.

De flesschen worden 2 centen per stuk,
de ledige KIST en STROOHULZEN f 0.20
berekend en tegen denzelfden prijs terugge-
nomen.

1033

H. HILLEVELD.

OGER FRERES.

CRAVATES NOUVEAUTE.

32

Noordwijk.

STAM & WEIJNS.

Batavia.

Koks en Banketbakkers.

RESTAURANT.

PLATS DU JOUR van 12 tot 2 uur.

Déjeuners, Diners en Soupers worden ook buiten Batavia geleverd
met bijlevering van geheel servies en alle bijbehorende tafelversierselen.

Verzenden ZANDKOEKJES in origineele blikverpakking à f 1.50
per blik, inhoud netto ½ pond.

Specialiteit in Caramels au beurre en Caramels moux.

553

Hollandsche Sigaren

prima qualiteit,

aanbevolen merken:

NOVA f 4.— per 100 stuks
BANCO > 4.25 > 100 >
PICFEIN > 4.50 > 100 >

goedkoop en duurder merken steeds voorradig.

Eenige importeurs:

ADMIRAAL & LE COMTE,
596 BATAVIA.

Sigaren- en Wijnhandel

J. GROENEVELD,

Noordwijk.

Batavia.

Telefoon No. 342.

GEWAARBORGD ECHT EN ZUIVER
rechtstreeksche aanvoeren uit Griekenland.

Thinea (rood). Mont Enos (wit)

per heele fl. f 0.85, per 12 fl. f 9.50.

Moscato, Malvasier, Mavrodaphne

per heele fl. f 1.20; per 12 fl. f 13.—.

CORINTHO

per heele fl. f 1.30; per 12 fl. f 13.50.

Spaansche Wijn

p. 1/1 fl. p. 12 fl. p. 1/2 fl. p. 24/2 fl.

SHERRY SECO f 1.25 f 15.— f 0.75 f 18.—

ORO „ 2.— „ 24.— „ 1.10 „ 26.40

MOSCATEL „ 1.50 „ 13.—

MALVASIA „ 2.— „ 24.—

MALAGA „ 2.— „ 24.—

Likeuren Oolgaard en Zoon,

PERSICO, CREME DE VANILLE, CREME
DE NOYEAUX, CREME DE CACAO,
WITTE en ORANJE CURACAO,
WITTE ANISETTE

per 1/2 flesch f 1.50.

BARCELONA BRANDEWIJN . . . f 1.75

BESSENJENEVER 1.75

WITTE PORTWIJN per 1/2 fl. f 1.25 en f 1.60

Zuiver bereide

FRAMBOZEN

CITROEN

Limonade.

ROZEN

VANILLE

CAPILLAIRE

TAMARINDE

ORGEADE

Stroop.

COGNAC

van f 2.—, f 2.25, f 2.50 en f 2.75 de flesch.

Ruim voorzien van:

Hollandsche en Manila Sigaren,

SHAG-TABAK van de erven Wed. van Nelle.
HEERENBAAL-, PORTORICO- en VARINA
TABAK, RANO TABAK.

EGYPTISCHE-, MANILA- en THREE
CASTLES SIGARETTEN. 558

KUIJL & VERSTEEG

Bandoeng.

KOKS en BANKETBAKKERS.

Telefoon No. 61.

Verzenden dagelijks zoowel hier als buiten Bandoeng, alle soorten GEBAKKEN,
NOUGATS en DROOG GEBAK.

Vraagt hunne heerlijke APPELBOLLEN eens à 15 ct. p. stuk.

Op bestelling verkrijgbaar.

Leveren abonnementen op MIDDAG- en AVONDTAFEL met succes.

DEJEUNERS, SOUPERS, DINERS per couvert van af f 4.—.

Zoowel aan als buiten's huis.

NOACK'S fijne DELICATESSEN, LICHT GERSTE BIER 1/1 en 1/2 fl. enz.

795

BOEKBINDERIJ.

Boeken en Albums

worden spoedig en netjes
gebonden of gerepareerd.

Ruime keuze in Luxe- en
Lederwerken.—

Uitgevers
der Prangerbode,
Indische Kinder-
Courant, de Protes-
tant, enz.

De Vries & Fabricius

Snelpersdrukkerij
Boekbinderij
Perforeer-
Inrichting.

**ENCADREER-
INRICHTING.**

Voorhanden:
Schilderijlijsten

in alle mogelijke nuances.

Koord, Glas, enz.

Handelmaatschappij

TOKO

Oeij Boen Hong & Broeders.

Bandoeng.

Telefoon No. 46.

Pas ontvangen:

DAMESSCHOENEN, HANDSCHOENEN, GEBLOEMDE KARPETTEN, LOOPERS,
KANTJES, KAARSEN (voor de piano) met portret van H. M. KONINGIN WILHELMINA.
EETSERVIEZEN, VIOLIN, KOFFERS van IJZER en LEER, WANDELSTOKKEN,
GLAS- en PLEETWERK, HANGKLOKKEN, SCHILDERLIJEN, SPORTKARREN, STRIJK-
IJZERS, GERIBD DAKIJZER.

SUIKERTJES per pond.

THEE GOENOEENG TJEMPAKA, DJATINANGOR, PARAKANSALAK, TJIKOPO
MAJAK.

Billijke prijzen.

Beleefd aanbevolen.

742

Voor een kleine 4 CENT SIGAAR

munten de gedeponeerde merken **Margarita** en **Flor Cosa**,
onvoorwaardelijk uit boven alle andere soorten.

Eischt daarom van Uwen leverancier

Per sé

MARGARITES

en

FLOR COSAS.

Wanneer hij ze niet voorradig heeft zal hij niet nalaten deze merken bij de
GEBRS. VAN BEST te bestellen.

841

De echte

PFAFF-NAAIMACHINES

worden op JAVA uitsluitend geïmporteerd door

GEO. WEHRY & Co.,

Batavia, Cheribon en Soerabaia.

Depots bij

KHOE HONG THAY, Bandoeng en
TJOE BENG YANG, Soekaboemi.

384

904

J. GARREAU FRERES,

BUITENZORG.

Eenige importeurs van de uitstekende TAFELWIJNEN van SÈZE FRÈRES, Bordeaux, zooals:
BORDEAUX MEDOC, FRONSAC, LUDON MEDOC, HAUT CANON St. ESTEPHE, St. JULIEN per kist van 48/1 fl., 48/2 fl. of 96/2 fl.

Witte Wijn: Graves

Groot assortiment van fijne Bordeaux- en Bourgogne-Wijnen.

RHJNWIJNEN merk »LEIDEN», MOSELWIJNEN merk »AUG. WEHR.
CHAMPAGNES: MOËT & CHANDON, GERARD DE RECONDO, KOSMOS.
COGNAC GRANDE CHAMPAGNE, COGNAC VIEUX BOIS ***** enz.
WHISKY JOCKEY, WHISKY CROWN van G. A. BURK & Co., Glasgow.
SPAANSCH WIJNEN, Likeuren van WIJNAND FOCKINK en van de GRANDE DISTILLERIE E. CUSENIER FILS AÎNÉ & Cie. enz., enz.
VELTENBIER per kist 48/1 48/2 fl.

Beschuit „Petit beurre” van Lefèvre Utile, Nantes.

ISIGNY BOTER van DINANT & ALLCARD, blik van 2, 4 en 10 pond.

Prijscurant op aanvraag

„Night Cap” JENEVER, P. HOPPE, SCHIEDAM per kist 12 (12 liters)
„Piet Hein” JENEVER „ „ 15 (22,5 „)

LIQUEUR HANAPPIER.

groot succes in Nederland en Frankrijk

Depôt voor Bandoeng: HOTEL HOMANN en YO ENG HOEIJ.

HOTEL DU CHEMIN DE FER BUITENZORG,

1e klasse hotel in het centrum van Buitenzorg nabij 's lands plantentuin

Groote en luchtige kamers, Paviljoens voor familiën.
Electrische schellen.

579

Levensverzekering-Maatschappij DORDRECHT,

Gevestigd te Dordrecht.

Maatschappelijk Kapitaal f 2.000.000.—

Bovengenoemde Maatschappij sluit op de meest voordeelige voorwaarden verzekeringen o. a. op:

- Kapitaal betaalbaar bij overlijden.
 - Kapitaal betaalbaar bij leven of bij vroeger overlijden (gemengde verzekering).
 - Uitkeering gedurende een overeentekomen aantal jaren (studiefonds).
 - Op twee of meer levens met uitbetaling van een zeker kapitaal bij overlijden van een der geassureerden (eerststervenden).
 - Jaarlijksche uitkeering van een zeker bedrag integraal na een vooraf bepaald aantal jaren (pensioenfond).
- Volledige tarieven verkrijgbaar bij de ond-re geteekenden.

E. DUNLOP & Co. Batavia,
Hoofdagenten voor Nederlandsch-Indië,
A. S. J. DE BOER,
Agent voor Bandoeng.

392

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering.

Kantoor voor Indië: SOERABAYA CHINEESCHE KAMP.

Commissarissen voor Indië: H. E. LEVERT, Agent v. d. Ned.-Ind. Escompto-Maatschappij te Soerabaya.
MR. J. W. RAMAER, Advocaat en Procureur te Soerabaya.

Directeur „ „ JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN JR.
Inspecteur „ „ J. KAT.

Reizend agent voor West-Java: H. L. RAKERS, BANDOENG.

Gunstige voorwaarden. Concurreerende Tarieven.

De Directie voor Indië geeft definitieve polissen af.

Agent te Soekaboemi: W. GOUIJN.
„ „ Buitenzorg: E. BÜHLER.
„ „ Bandoeng: J. FABRICIUS.
„ „ Tjiandjoer: C. G. KOLFF.

IJverige en Soliede Agenten gevraagd.

Prospectussen op aanvraag verkrijgbaar.

701

Onze zeep is in Nederland de meest gezochte, zij is gegarandeerd zuiver, zacht voor de huid en fijn geperfeumeerd.
In het bijzonder bevelen wij aan:

de Palmitine Zeep en Cocos-Rozenzeep.

Men wachte zich echter voor namaak en lette steeds op onze naam en gedeponeerd fabrieksmerk „het Anker” waarvan onze zeep moet voorzien zijn.
Van onze zeepen zijn de volgende soorten bij

de firma ADMIRAAL & LE COMTE te Batavia

voorhanden: TEERZEEP, CARBOLZEEP, COCOSROZENZEEP, EXCELSIORZEEP, WINDSOR SOAP, PALMITINEZEEP en ANKERWASCHZEEP in dozen.

NIJMEGEN Gebrs. DOBBELMANN.
Mede verkrijgbaar bij den Heer A. J. NEFKENS, Toko Ketjil, Bandoeng. 889

BIJ DE VRIES & FABRICIUS,

Uitgevers te Bandoeng,

is verkrijgbaar 't pas verschenen Schoolboekje

„Honderd Leeslesjes

TEN DIENSTE

van het Inlandsch Onderwijs”,

DOOR

R. BRONS MIDDEL.

Bij besluit van den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid als inventarisartikel op den catalogus van leermiddelen geplaatst.

Prijs f 0.50

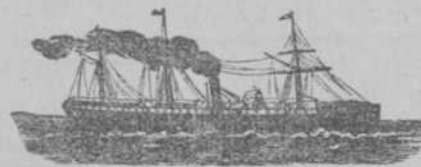
877

A. HERMENT.

Md. Tailleur.

Noordwijk.

Bovengenoemde firma is steeds ruim voorzien van ARTIKELEN benodigd voor HEERENKLEEDING. 560

ROTTERDAMSCH LLOYD.

Veertiendaagsche Maildienst via Padang, Suez en Marseille naar Nederland.

VERTREK VAN BATAVIA VIA PADANG.

20 Juli 1898	Oengarang	kapt. J. SHARP.	14 Sept. 1898	Soembing	kapt. P. DE BOER.
3 Aug. „	Salak	„ J. S. BROUWER.	28 „ „	Ardjoeno	„ H. LE CLERCQ.
17 „ „	Merapi	„ P. F. A. MINK.	12 Oct. „	Smeroe	„ N. GUTHRIE.
31 „ „	Bromo	„ W. BAGCHUS.	26 „ „	Gedé	„ E. W. SIKEMEIER.
			6 Nov. „	Oengarang	„ J. SHARP.

Bovengenoemde Mailstoomers zijn speciaal voor den tropischen dienst ingericht en allen van Electrisch licht voorzien. Voor vracht en passage gelieve men zich te wenden tot de Agenten:
Te Padang de Scheepsagentuur voorheen J. DAENDELS & Co., en tot de

INTERNATIONALE CREDIET- en HANDELSVEREENIGING „ROTTERDAM”,
Batavia, Semarang en Soerabaja.

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”.

VEERTIENDAAGSCHE MAILDIENST VIA SUEZ EN GENUA NAAR AMSTERDAM.

VERTREK VAN BATAVIA.

1898.			1898.		
27 Juli	Kon. Regentes	kapt. K. VISMAN.	10 Aug.	Prins Alexander	kapt. D. J. DUINKER.
De gunstig bekende passagiersschepen van deze lijn zijn allen voorzien van electrische verlichting en verder van alle geriefelijkheden, die deze dienst vereischt.					

Adres voor vracht en passage:

De Scheepsagentuur voorheen
J. DAENDELS & Co.,
te Batavia, Samarang, Soerabaja, Padang en Macassar.

199